

Burgers hebben weinig vertrouwen in de betaalbaarheid van de zorg in de toekomst

D. Sarač, M. Meijer, J. De Jong, A. Brabers

Het vertrouwen van burgers in de betaalbaarheid van de zorg in de toekomst is laag. In de periode 2020-2024 schommelde het percentage burgers dat (veel) vertrouwen heeft in dat eigen financiële bijdragen betaalbaar blijven tussen de 20% en 33%. In dezelfde periode gaf tussen de 11% en 20% van de burgers aan (veel) vertrouwen te hebben in dat patiënten niet het slachtoffer worden van stijgende kosten. Verder gaf 9% in 2024 aan (veel) vertrouwen te hebben in dat de bezuinigingen in de zorg niet ten koste gaan van patiënten. De mate waarin burgers vertrouwen hebben in de betaalbaarheid van zorg verschilt tussen groepen. Mannen hebben bijvoorbeeld vaker vertrouwen in de betaalbaarheid van de zorg dan vrouwen. Dit blijkt uit onderzoek binnen het Nivel Consumentenpanel Gezondheidszorg.

Vertrouwen in de betaalbaarheid van de zorg

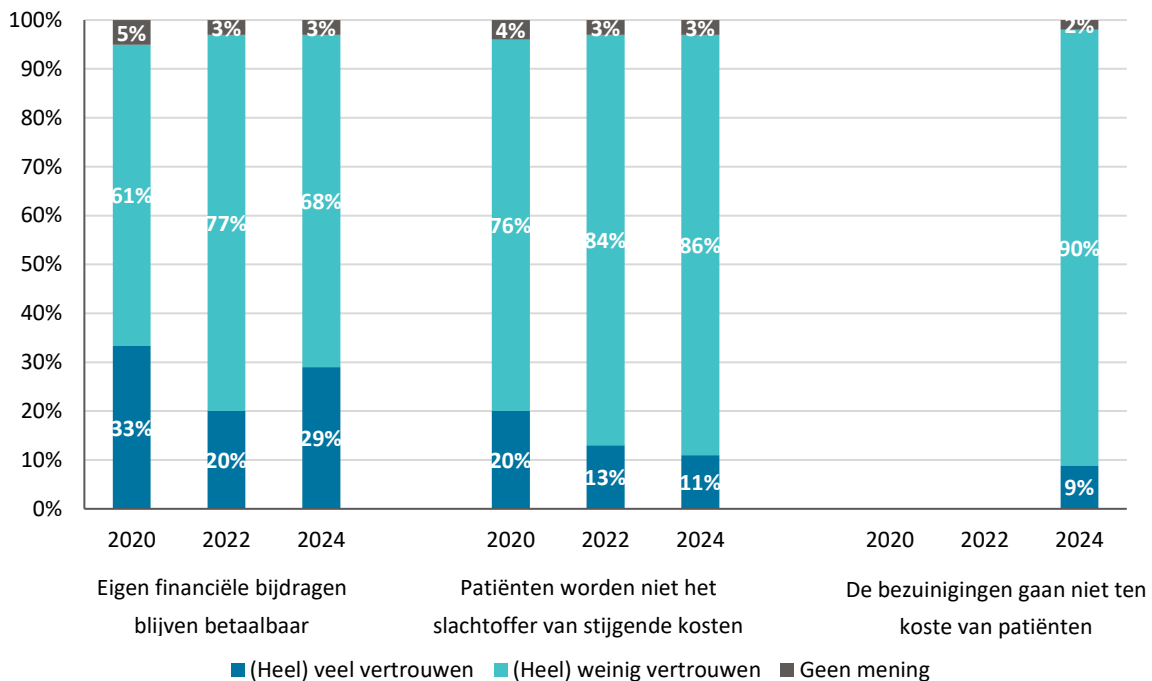
Betaalbaarheid is een belangrijke pijler van de Nederlandse gezondheidszorg¹. Dit betekent dat zorg niet alleen betaalbaar moet blijven voor de samenleving als geheel, maar ook voor individuele burgers. In Nederland is er daarom onder andere een verplichte basisverzekering, waarvoor iedereen van 18 jaar en ouder verplicht een maandelijkse premie betaalt. Op deze manier worden de kosten voor de zorg gedeeld en worden de financiële risico's gespreid². Daarnaast hebben mensen tot een bepaald inkomen recht op zorgtoeslag. De laatste jaren staat de betaalbaarheid van de zorg echter onder druk. Dit komt onder andere door de vergrijzing. Het aantal ouderen groeit snel, waardoor de vraag naar zorg toeneemt³. Daarnaast stijgt de zorgvraag door een toenemend aantal mensen met leefstijl- en leefomgevingsgerelateerde aandoeningen³. Ook nieuwe technologische ontwikkelingen in de zorg, zoals innovatieve medicijnen en geavanceerde diagnostische apparatuur, dragen bij aan stijgende zorgkosten⁴.

Burgers merken deze ontwikkelingen onder andere aan een stijgende zorgpremie, wat mogelijk hun vertrouwen in de betaalbaarheid van de zorg in de toekomst kan beïnvloeden. Ook zijn er op dit moment kabinetsplannen om het eigen risico stapsgewijs te verhogen vanaf 2027⁵, wat voorheen tien jaar lang was bevroren op hetzelfde bedrag⁶. Het is belangrijk dat mensen erop kunnen vertrouwen dat de zorg voor hen betaalbaar blijft en daarmee ook in de toekomst toegankelijk. Als het vertrouwen in de zorg, waaronder in de financiële toegankelijkheid ervan, minder goed wordt, kan dat ertoe leiden dat burgers minder snel de medische hulp zoeken die ze nodig hebben⁷. Dit kan uiteindelijk bijdragen aan verergering van hun gezondheidsproblemen⁸. Om inzicht te krijgen in hoe hoog het vertrouwen in de betaalbaarheid van de zorg is, en hoe dit zich over tijd heeft ontwikkeld, is in 2020, 2022 en 2024 een vragenlijst uitgezet binnen het Nivel Consumentenpanel Gezondheidszorg. Daarbij is ook gekeken of er verschillen bestaan tussen groepen mensen in hun vertrouwen in de betaalbaarheid van de zorg.

Vertrouwen in de betaalbaarheid van de zorg in 2020, 2022 en 2024 laag

Figuur 1 laat zien dat in alle jaren minder dan een derde van de mensen er vertrouwen in heeft dat de eigen bijdragen betaalbaar blijven. Tussen 2020 en 2024 schommelt het percentage dat hier (heel) veel vertrouwen in heeft, in 2022 (20%) was het vertrouwen lager dan in 2020 (33%) en in 2024 (29%) was het vertrouwen hoger dan in 2022 (20%). Het vertrouwen in dat patiënten niet het slachtoffer worden van stijgende kosten is in alle gemeten jaren niet hoger dan 20%. Dit vertrouwen daalt tussen 2020 en 2024 van 20% naar 11%. In 2024 is er nog een extra stelling voorgelegd, namelijk het vertrouwen in dat de bezuinigingen niet ten koste gaan van patiënten. Hierin had één op de tien mensen (heel) veel vertrouwen (9%).

Figuur 1 Percentage vertrouwen in de betaalbaarheid van de zorg

N= 701 (2020), 737 (2022) en 782 (2024), gewogen naar leeftijd en geslacht

Mannen hebben vaker vertrouwen in de betaalbaarheid van de zorg

Mannen hebben er in alle gemeten jaren vaker vertrouwen in dat de eigen financiële bijdragen betaalbaar blijven dan vrouwen. Zo had in 2024 bijvoorbeeld 34% van de mannen er vertrouwen in dat de eigen financiële bijdragen betaalbaar blijven ten opzichte van 23% van de vrouwen (zie Tabel 1 en 2 in Bijlage A voor overige percentages). Ook hadden mannen in 2020 en 2022 er vaker vertrouwen in dat patiënten niet het slachtoffer worden van stijgende kosten.

Mensen zonder zorggebruik en mensen met een betere ervaren gezondheid hebben vaker vertrouwen in de betaalbaarheid van de zorg

Mensen die aangeven geen zorg te gebruiken hebben er vaker vertrouwen in dat de bezuinigingen niet ten koste gaan van patiënten dan mensen die (heel) weinig of (heel) veel gebruikmaken van de zorg. Van de mensen zonder zorggebruik had 23% (veel) vertrouwen in dat de bezuinigingen niet ten koste gaan van patiënten, ten opzichte van 8% van de mensen met (heel) weinig zorggebruik en 6% van de mensen met (heel) veel

zorggebruik in 2024. Daarnaast hebben ook mensen met een betere ervaren gezondheid over het algemeen vaker vertrouwen in de betaalbaarheid van de zorg. Zo had in 2020 13% van de mensen met een matige / slechte ervaren gezondheid (veel) vertrouwen in dat de eigen financiële bijdragen betaalbaar blijven, tegenover 45% van mensen met een uitstekende / zeer goede ervaren gezondheid (zie Tabel 1, 2 en 3 in Bijlage A voor overige percentages). We vonden echter niet in alle jaren en voor alle stellingen verschillen naar zorggebruik en ervaren gezondheid.

Een betere financiële situatie hangt alleen in 2022 samen met hoger vertrouwen in de betaalbaarheid van de zorg

Mensen met een betere financiële situatie (dat wil zeggen een beetje of veel geld overhouden) hebben er in 2022 (21%) vaker vertrouwen in dat eigen financiële bijdragen betaalbaar blijven dan mensen met een slechte financiële situatie (dat wil zeggen schulden maken / spaargeld aanspreken) (4%). Bij het vertrouwen in dat patiënten geen slachtoffer worden van stijgende kosten liggen de percentages iets dichterbij elkaar, met in 2022 een verschil van 11% (15% vs. 4%). Voor de overige jaartallen zijn geen significante resultaten gevonden of was er geen data beschikbaar over financiële situatie (zie Tabel 1 en 2 in Bijlage A voor overige percentages).

Tot slot

Het vertrouwen in de betaalbaarheid van de zorg in de toekomst onder burgers in Nederland is laag. In de periode 2020-2024 had 20% tot 33% vertrouwen dat de eigen financiële bijdragen betaalbaar blijven en 11% tot 20% vertrouwen dat patiënten geen slachtoffer worden van stijgende kosten. Daarnaast had minder dan één op de tien (9%) burgers in 2024 vertrouwen in dat de bezuinigingen niet ten koste gaan van patiënten. Deze resultaten sluiten aan bij eerder onderzoek uit 2006, waarin het vertrouwen voor alle drie de stellingen eveneens laag was (op volgorde van de stellingen: 17%, 13% en 10%)⁹. Hoewel tussen 2020 en 2024 lichte schommelingen te zien zijn in de mate van vertrouwen in de betaalbaarheid van de zorg blijft het algemene beeld dat het vertrouwen al langere tijd laag is. Verder hadden mannen, mensen met een betere ervaren gezondheid en mensen die geen gebruikmaken van de zorg over het algemeen vaker vertrouwen in de betaalbaarheid van de zorg. Een betere financiële situatie bleek alleen in 2022 samen te hangen met een hoger vertrouwen.

Een mogelijke verklaring voor het lage vertrouwen in de betaalbaarheid van zorg in de toekomst is dat burgers steeds meer worden geconfronteerd met de (stijgende) kosten van zorg. De gemiddelde zorgpremie van de basisverzekering steeg tussen 2020 en 2025 met bijna 465 euro per jaar, dit is een stijging van 32.2%¹⁰. De zorgtoeslag steeg mee, maar wel minder hard dan de zorgpremie. Huishoudens die de maximale zorgtoeslag krijgen, en dus de huishoudens met de laagste inkomens, zijn er de afgelopen jaren ruim 26 euro netto per maand op achteruit gegaan⁶. Ook de kosten van de langdurige zorg stegen elk jaar¹¹, wat burgers onder andere kunnen merken aan hogere eigen bijdragen¹² en minder voorzieningen die vergoed worden door de gemeente¹³.

Het lagere het vertrouwen in de betaalbaarheid in 2022 kan te maken hebben met onder andere de coronapandemie en andere internationale ontwikkelingen zoals de oorlog in Oekraïne en de energiecrisis. De uitbraak van de oorlog in Oekraïne heeft geleid tot stijgende energieprijzen in ons land, maar ook hogere prijzen in bijvoorbeeld de voedselproductie, transport, enzovoort¹⁴. Deze hoge kosten in het dagelijks leven hebben er mogelijk voor gezorgd dat mensen minder geld over hadden voor andere uitgaven, zoals de zorg. Dit is in lijn met ander onderzoek van het Nivel, waaruit bleek dat één op de tien mensen in 2022 bezuinigde op de zorg¹⁵. Omdat in 2022 de betaalbaarheid onder druk stond, kan de eigen financiële situatie mogelijk een grotere rol hebben gespeeld in hoe

mensen de betaalbaarheid van de zorg beoordelen. Dit kan verklaren waarom er alleen in 2022 een verband was te vinden tussen een betere financiële situatie en hoger vertrouwen.

Dat mannen vaker vertrouwen hebben in de betaalbaarheid van de zorg kan komen doordat zij over het algemeen meer vertrouwen hebben dan vrouwen¹⁶. Voorgaand onderzoek veronderstelt dat dit komt doordat vrouwen risico-averser zijn dan mannen. Verder zijn mensen met een slechtere gezondheid kwetsbaar voor hoge zorgkosten- en uitgaven, omdat zij meer zorg gebruiken. Dit kan verklaren waarom ook deze groep minder vaak vertrouwen heeft.

Een aantal politieke partijen willen op dit moment bezuinigen op de zorg¹⁷. Daarnaast zijn er in het nieuwe coalitieakkoord plannen gepresenteerd om het verplicht eigen risico volgend jaar te verhogen van 365 euro naar 460 euro¹⁸. Deze ontwikkelingen kunnen er mogelijk voor zorgen dat het vertrouwen in de betaalbaarheid laag blijft. Het is van belang om dit de aankomende jaren te blijven monitoren. Dit doet het Nivel binnen zijn Barometer Vertrouwen.

Het onderzoek

In november 2020, 2022 en 2024 heeft het Nivel bij steekproeven van jaarlijks 1500 panelleden uit het Consumentenpanel Gezondheidszorg een vragenlijst uitgezet met vragen over hoeveel vertrouwen zij hebben in de betaalbaarheid van de zorg. Deze vragen hebben drie soorten vertrouwen gemeten, namelijk vertrouwen in: dat eigen financiële bijdragen betaalbaar blijven, dat patiënten niet het slachtoffer worden van stijgende kosten, en dat bezuinigingen niet ten koste gaan van patiënten (alleen in 2024). De resultaten van dit factsheet zijn gebaseerd op de antwoorden van 701 respondenten in 2020 (46,7% respons), 737 respondenten in 2022 (49,1% respons) en 782 respondenten in 2024 (52,1% respons). De steekproeven zijn voor alle jaren gewogen naar leeftijd en geslacht en hiermee representatief voor de volwassen bevolking. Om verschillen tussen jaren en groepen te kunnen identificeren zijn voor alle achtergrondkenmerken logistische multivariate regressieanalyses uitgevoerd, waarin de groep met (heel) veel vertrouwen is vergeleken met de groep met (heel) weinig vertrouwen en geen mening. In deze analyses is gecorrigeerd voor geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, netto-inkomen, zorggebruik, ervaren gezondheid en financiële situatie. In het factsheet zijn alleen statistisch significante verschillen tussen jaren en groepen opgenomen.

Meer weten

Het Nivel levert de kennis om de gezondheidszorg in Nederland beter te maken. Dat doen we met hoogwaardig, betrouwbaar en onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek naar thema's met een groot maatschappelijk belang. 'Kennis voor betere zorg' is onze missie. Alle onderzoeken publiceert het Nivel openbaar. U vindt deze publicatie en alle andere Nivel-publicaties op www.nivel.nl/publicaties.

Voor informatie over het Consumentenpanel Gezondheidszorg kunt u terecht op <https://www.nivel.nl/nl/panels-en-registraties/nivel-consumentenpanel-gezondheidszorg> of e-mailen naar consumentenpanel@nivel.nl. Meer informatie over het panel is ook te vinden in het basisrapport met informatie over het panel.

Titelgegevens van deze publicatie

Sarač, D., Meijer, M., Jong, J. de, Brabers, A. **Burgers hebben weinig vertrouwen in de betaalbaarheid van de zorg in de toekomst**. Utrecht: Nivel, 2026.

Literatuur

- ¹ De Visser, M., Boot, A., Werner, G., Van Riel, A., & Gijsberts, M. (2021). Kiezen voor houdbare zorg. Mensen, middelen en maatschappelijk draagvlak. Bijlage 1. <https://www.wrr.nl/publicaties/rapporten/2021/09/15/kiezen-voor-houdbare-zorg>
- ² Ministerie van Algemene Zaken. (2024, 7 augustus). Is een zorgverzekering verplicht? Rijksoverheid.nl. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/zorgverzekering/vraag-en-antwoord/ben-ik-verplicht-een-zorgverzekering-af-te-sluiten>
- ³ Stand van de zorg 2024 - Nederlandse Zorgautoriteit. (z.d.). https://puc.overheid.nl/doc/PUC_775407_22/1
- ⁴ Van Der Maaden, T., De Bruijn, A. C. P., Vonk, R., Weda, M., Koopmanschap, M. A., Geertsma, R. E., & RIVM. (2018). Horizon scan of medical technologies. In RIVM Letter Report (pp. 2–81). RIVM. <https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/2018-0064>
- ⁵ Eigen risico zorgverzekering stijgt naar € 520 in 2030. (2026). <https://www.zorgwijzer.nl/zorgverzekering-2027/eigen-risico-zorgverzekering-stijgt-naar-e-520-in-2030>
- ⁶ Cijfers zorgverzekering in Nederland. (2025). <https://www.zorgwijzer.nl/faq/cijfers-zorgverzekering>
- ⁷ Van der Schee, E. (2016). Public trust in healthcare: exploring the mechanisms. [Proefschrift, Universiteit Utrecht]. Public trust in health care: exploring the mechanisms. = Publiek vertrouwen in de gezondheidszorg: een verkenning van de mechanismen. | Nivel
- ⁸ Armstrong, K., Rose, A., Peters, N., Long, J.A., McMurphy, S., & Shea, J.A. (2006). Distrust of the health care system and self-reported health in the United States. *J Gen Intern Med*, 21(4), 292-297. <https://doi.org/10.1111/j.1525-1497.2006.00396>.
- ⁹ Van der Maat, M., De Jong, J. (2008) Geen grote veranderingen in het consumentenvertrouwen in de zorg na invoering van het nieuwe zorgstelsel.
- ¹⁰ Premie zorgverzekering in vijf jaar tijd met 465 euro gestegen. Zorgwijzer <https://www.zorgwijzer.nl/zorgverzekering-2025/premie-zorgverzekering-in-vijf-jaar-tijd-met-465-euro-gestegen>
- ¹¹ Kosten ouderenzorg, ggz en gehandicaptenzorg stijgen in 2025 | Zorginstituut Nederland. (2025, 4 juli). Zorginstituut Nederland. <https://www.zorginstituutnederland.nl/actueel/nieuws/2025/07/04/kosten-ouderenzorg-ggz-en-gehandicaptenzorg-stijgen-in-2025>
- ¹² Hoe wordt de eigen bijdrage berekend? (z.d.). CAK Zakelijk. <https://www.hetcak.nl/zakelijk/vragen/eigen-bijdrage-berekenen/eigen-bijdrage-berekend/>
- ¹³ Bureau voor de Statistiek. (2025, 25 maart). Meer zicht op landelijke cijfers Wmo-gebruik en -uitgaven. Centraal Bureau Voor de Statistiek. <https://www.cbs.nl/nl-nl/corporate/2025/11/meer-zicht-op-landelijke-cijfers-wmo-gebruik-en-uitgaven?>
- ¹⁴ De Nederlandsche Bank. (2022, 25 juli). Hoe we economisch geraakt worden door de oorlog in Oekraïne. <https://www.dnb.nl/algemeen-nieuws/achtergrond-2022/hoe-we-economisch-geraakt-worden-door-de-oorlog-in-oekraïne/>
- ¹⁵ Meijer, M., Brabers, A., De Jong, J., & Nivel. (2022). Bijna één op de tien Nederlanders zegt te bezuinigen op zorg. <https://www.nivel.nl/sites/default/files/bestanden/1004419.pdf>

¹⁶ Chaudhuri, A., & Gangadharan, L. (2002). Gender differences in trust and reciprocity.

¹⁷ NOS Nieuws. Politieke partijen willen hogere defensiekosten betalen door te korten op zorg. NOS.
<https://nos.nl/collectie/14002/artikel/2585920-politieke-partijen-willen-hogere-defensiekosten-betalen-door-te-korten-op-zorg>

¹⁸ D66, VVD en CDA. (2026). Aan de slag, bouwen aan een beter Nederland: Coalitieakkoord 2026–2030.
<https://www.kabinetsformatie2025.nl/>

Bijlage A

Tabel 1 Percentages (heel) veel vertrouwen in dat de eigen financiële bijdragen betaalbaar blijven, uitgesplitst naar geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, netto-inkomen, zorggebruik, ervaren gezondheid en financiële situatie

	2020	2022	2024
Totaal	33%	20%	29%
Geslacht			
Man	37% (ref)	22% (ref)	34% (ref)
Vrouw	25%	13%	23%
Leeftijd			
18-39 jaar	39% (ref)	22% (ref)	33% (ref)
40-64 jaar	30%	16%	25%
65 jaar en ouder	28%	17%	31%
Opleiding			
Laag	26% (ref)	15% (ref)	26% (ref)
Middel	25%	14%	22%
Hoog	42%	20%	35%
Netto maandelijks huishoudinkomen			
<2300 euro	25% (ref)	16% (ref)	22% (ref)
2300-3500 euro	31%	10%	23%
3500> euro	47%	24%	35%
Zorggebruik			
Geen	30% (ref)	16% (ref)	37% (ref)
(Heel) weinig	32%	17%	28%
(Heel) veel	23%	17%	26%
Ervaren gezondheid			
Matig / slecht	13%	15%	18%
Goed	26%	15%	27%
Uitstekend / zeer goed	45% (ref)	21% (ref)	37% (ref)
Financiële situatie			
Ik moet schulden maken / spaar geld aanspreken	X	4% (ref)	12% (ref)
Ik kan precies rondkomen	X	11%	17%
Ik houd een beetje / veel geld over	X	21%	33%

* Blauwe percentages verschillen significant ($p < 0.05$) van de referentiecategorie. Er is gekeken of deze verschillen significant zijn aan de hand van een logistische multivariate analyse.

Tabel 2 Percentages (heel) veel vertrouwen in dat patiënten niet het slachtoffer worden van stijgende kosten, uitgesplitst naar geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, netto-inkomen, zorggebruik, ervaren gezondheid en financiële situatie

	2020	2022	2024
Totaal	20%	13%	11%
Geslacht			
Man	23% (ref)	16% (ref)	13% (ref)
Vrouw	15%	11%	9%
Leeftijd			
18-39 jaar	22% (ref)	8% (ref)	11% (ref)
40-64 jaar	16%	11%	9%
65 jaar en ouder	21%	19%	14%
Opleiding			
Laag	22% (ref)	19% (ref)	9% (ref)
Middel	15%	15%	11%
Hoog	22%	9%	11%
Netto maandelijks huishoudinkomen			
<2300 euro	15% (ref)	18% (ref)	11% (ref)
2300-3500 euro	20%	10%	11%
3500> euro	25%	11%	12%
Zorggebruik			
Geen	18% (ref)	16% (ref)	23% (ref)
(Heel) weinig	19%	12%	10%
(Heel) veel	16%	13%	9%
Ervaren gezondheid			
Matig / slecht	8%	13%	7%
Goed	15%	14%	11%
Uitstekend / zeer goed	29% (ref)	12% (ref)	14% (ref)
Financiële situatie			
Ik moet schulden maken / spaar geld aanspreken	X	4% (ref)	6% (ref)
Ik kan precies rondkomen	X	11%	11%
Ik houd een beetje / veel geld over	X	15%	12%

* Blauwe percentages verschillen significant ($p < 0.05$) van de referentiecategorie. Er is gekeken of deze verschillen significant zijn aan de hand van een logistische multivariate analyse.

Tabel 3 Percentages (heel) veel vertrouwen in dat bezuinigingen niet ten koste gaan van patiënten, uitgesplitst naar geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, netto-inkomen, zorggebruik, ervaren gezondheid en financiële situatie

	2024
Totaal	9%
Geslacht	
Man	10% (ref)
Vrouw	8%
Leeftijd	
18-39 jaar	9% (ref)
40-64 jaar	6%
65 jaar en ouder	13%
Opleiding	
Laag	9% (ref)
Middel	11%
Hoog	7%
Netto maandelijks huishoudinkomen	
<2300 euro	12% (ref)
2300-3500 euro	8%
3500> euro	9%
Zorggebruik	
Geen	23% (ref)
(Heel) weinig	8%
(Heel) veel	6%
Ervaren gezondheid	
Matig / slecht	7%
Goed	9%
Uitstekend / zeer goed	11% (ref)
Financiële situatie	
Ik moet schulden maken / spaar geld aanspreken	8% (ref)
Ik kan precies rondkomen	9%
Ik houd een beetje / veel geld over	9%

* Blauwe percentages verschillen significant ($p < 0.05$) van de referentiecategorie. Er is gekeken of deze verschillen significant zijn aan de hand van een logistische multivariate analyse.